

På årets landsmøte vedtok Miljøpartiet De Grønne både prinsippprogram og arbeidsprogram for 2013-2017. I tillegg har landsstyret utpekt tre hovedområder for valgkampen: *fornybar framtid, grønn samferdsel, livskvalitet framfor økonomisk vekst*. Innenfor rammen av disse tre overskriftene har Sør-Trøndelag MDG utviklet et lokalpolitisk program.

Fornybar energi, naturvern, grønn økonomi

Bunnlinjen for grønn politikk handler om å sikre en bærekraftig samfunnsutvikling. Nasjonalt ønsker MDG å mobilisere Norges ressurser og kompetanse for å gå i forveien inn i en mer miljøvennlig framtid. Sør-Trøndelag MDG har samme ambisjon for vårt fylke, med vekt på både fornybare energiløsninger, vern av økosystemer og grønn næringsutvikling.

Når oljealderen fases ut, vil *fornybar energi* og *energieffektivisering* bli desto mer viktig. Samtidig bør vi *reducere selve behovet for energi* gjennom justeringer av vår livsform.

- Trønderske forskningsmiljøer må stimuleres til å levere teknologiske forbedringer relatert til energiproduksjon, energioverføring og energibruk. Spesielt Trondheim bør bli et laboratorium for utvikling av nye løsninger, for på sikt å bli et forbilde på «fornybart byliv». Å være Norges teknologihovedstad forplikter til å være ledende på grønn teknologi, både nasjonalt og internasjonalt.
- Gunnerusprisen for bærekraft, som deles ut av Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab i Trondheim, bør styrkes og gjøres til den viktigste forskningsprisen på bærekraft i verden. Miljøpartiet De Grønne vil oppnå dette gjennom at Stortinget bevilger ressurser tilsvarende det som går til Abel-prisen for matematikk.

- Redusert energibehov og økt energieffektivisering vil redusere presset for utbygging av nye energikilder. Samtidig vil utfasingen av oljealderen betinge at energi utvinnes fra andre kilder. Når ny energi skal produseres, er vårt krav at den er fornybar og minst mulig kontroversiell. Sør-Trøndelag MDG sier derfor vi nei til vindmølleparker som kommer i sterk konflikt med naturverdier.

Fornybar framtid handler ikke bare om produksjon og bruk av energi. Det handler også om å *forhindre forurensing og spredning av gifter, verne om økosystemer, unngå overbeskatning og nedbygging av naturverdier*.

- Sør-Trøndelag MDG vil stå for en politikk som sikrer naturmangfoldet. Dette betinger høy og kontinuerlig bevissthet om ulike økosystemers betydning for vårt livsgrunnlag. I en tid der artsmangfoldet trues og viktige naturområder brytes ned, og der bier og humler forsvinner – med de konsekvensene dette vil få for klodens matproduksjon – må tiltak utvikles og iverksettes på alle nivå.
- Konflikten mellom fiskeoppdrett og livet i havet må settes i fokus. Ivaretagelsen av viktige økosystem betinger mer bærekraftig oppdrett. Å sikre villaksens og sjøørretens overlevelse er en prioritert oppgave. Vi vil jobbe for strengere reaksjoner ved lakserømming, og utfordrer næringen til å gå i forveien i innføring av lukkede anlegg og oppsamling av

avfall, gjerne i samspill med regionale forskningsmiljøer.

- Vern av matjord er en sentral kampsak for Sør-Trøndelag MDG. En fornybar framtid betinger at vi sikrer muligheten for matproduksjon. Også bynært landbruk inngår i dette, både gjennom jordvern og ved å utnytte nye muligheter for matproduksjon og grønne tiltak. Gitt dette må fortetting av bebyggelsen aksepteres, både i Trondheim og på mindre tettsteder.

Sist men ikke minst handler fornybar framtid om *grønn økonomi*, om å åpne for leveveier og næringsutvikling som bedre spiller på lag med økologiens og klimaets rammer. Viktige stikkord her er *gjenvinning, sirkulasjon og forankring av produksjon og forbruk i naturens kretsløp*.

- Sør-Trøndelag MDG vil ha økt fokus på selvforsyning av mat. Levedyktig økologisk jordbruk og bærekraftig sjøbruk skal sikres gjennom vektlegging av kvalitet framfor miljøødeleggende kvantitet.
- Trøndersk bygdeliv bør støttes gjennom å stimulere til omsetning av lokalprodusert mat. Mathall i Trondheim kan være et viktig bidrag her, som samtidig kan stimulere til økt bevissthet om matjordens verdi.
- Friske marine økosystemer er viktig for framtidens livsvilkår. Vi vet at tareskog gir naturlige oppvekstvilkår for småfisk. Tangdyrking utpeker seg derfor som et alternativ til stadig mer fiskeoppdrett. Dette kan eventuelt ses i sammenheng med fornybar energi, ved at en bygger kombinerte anlegg der både tidevannskraftverk og vindmøller er integrert.
- Økt forankring i naturens kretsløp kan skapes gjennom flere næringer knyttet til avfallshåndtering og resirkulering, levering av matavfall til biogassproduksjon, utvikling av emballasje som kan bli kompost osv. Gjennom samspill mellom bevilgende myndigheter, næringsliv og vår regionale forskningssektor, kan

avfallsbransjens status heves og en lokal sirkulasjonsøkonomi utvikles.

- Det bør fokuseres på muligheter for å få mat som nesten er utgått på dato inn i lokale sirkulasjoner, slik at vi kan bidra til å redusere mengden mat som kastes. Tiltak som kan fremme livsstilsalternativ basert på økologi og gjenbruk vil aktivt støttes av Sør-Trøndelag MDG.
- De siste årene har vist oss at både bebyggelse, transportårer og naturverdier må sikres bedre mot klimaendringene. Dette er viktig blant annet med tanke på matproduksjonen innenlands.

Grønn og bærekraftig samferdsel

Grønne tiltak i transportsektoren inngår i den fornybare framtiden, men utgjør samtidig et selvstendig og miljømessig viktig politikkområde. Ikke minst fordi det berører oss alle i hverdagen, nærmest uansett hvor vi bor.

Et grunnleggende punkt i samferdselspolitikken er samspillet mellom kommune, fylke og stat. For eksempel er Miljøpakken i Trondheim utformet i samspill mellom, og finansiert gjennom, alle nivåene. Når vi i dette programmet fremmer en rekke tiltak, er dette koblet opp mot Miljøpartiet De Grønnes nasjonale fokus på å få staten til å utvikle flere og mer miljøpositive insentiv- og belønningsordninger.

Om vi starter med fokus på *fylket/regionen som helhet*, er vår grunnholdning at det gir liten gevinst for miljøet å spre tiltak jevnt utover. Sør-Trøndelag MDG ønsker derfor vilje til å prioritere.

- Vi vil rette et kritisk blikk mot effektene av gjeldende samferdselspolitikk. Naturinngrep, støy, forurensing og klimagassutslipp må synliggjøres, effektene av bilbasert godstransport må konfronteres, og Trondheim som

landets svevestøvversting kan ikke aksepteres.

- Framfor veiutbygging og økning av kapasiteten på flyplasser, vil vår politikk handle om bedre muligheter for å gå eller sykle, samt utbygging av kollektivtilbud som trikk og bybane, buss, tog og båt. Flere ruter og økt antall avganger prioriteres.
- Sør-Trøndelag MDG sier nei til nye bilbaserte shoppingsentre i hele fylket, og vil endre transporten til/fra dagens sentre gjennom høye parkeringsavgifter kombinert med utbygging av velfungerende kollektiv- og transporttilbud.
- Vi vil ha elbiler i kommunenes bilparker, samtidig som satsning på ladepunkter og hurtigladdestasjoner i hele fylket skal gjøre det enklere å velge elbil. I buss- og sjøtransporten vil vi aktivt jobbe for biogass og etterhvert elektrifisering.
- Godstransporten i by og fylke må gis et sterkere fokus, ettersom den bidrar sterkt til ulike former for forurensing. Reduksjon av transport er et mål, samtidig som en mest mulig miljøtilpasset godsterminal må etableres – med vesentlig gods over på baneløsninger og eventuelt sjøtransport.
- Det ligger et stort potensiale i elektrifisering, krysningsspor og dobbeltspor på alle jernbanestrekninger i regionen. Forbedringer kan iverksettes både sør, nord og øst for Trondheim. Relatert til både arbeidsflyt og godsflyt er dette helt avgjørende miljøpolitiske tiltak, der Sør-Trøndelag MDG til enhver tid vil være i front. I nasjonal sammenheng er vesentlig hurtigere togtransport Trondheim-Oslo en kampsak.
- En alternativ trase for Trønderbanen gjennom de sentrale delene av Trondheim og Malvik kommune må utredes. Planene slik de er presentert i dag vil rasere deler av Trondheims østlige bydeler, sentrale kirkegårder,

landbruksjord og grøntområder. Foreslått trase vil dessuten representere en trussel mot viktige kulturlandskapstyper i begge kommunene.

Sør-Trøndelag MDG er bevisst at transportpolitikken må være forskjellig i by og distrikt. *I Trondheim vil våre tiltak være markert og tidvis radikale.*

- Byutviklingen må bli mer kompakt og mindre bilbasert. Vi vektlegger bevisst arealutforming som grunnlag for å skape en grønn samferdsel. Utbygging av bo- og arbeidsmiljøer som er tilgjengelige for gående, syklende og kollektivbrukende, samt høy tetthet langs akser som kan betjenes med kollektivtransport, er nødvendig. I dette bør arealer omdisponeres fra biltrafikk til fotgjengere, sykkel og kollektivtrafikk.
- Vi vil gjøre Miljøpakken grønnere. Vi sier ja færre parkeringsplasser, bomring, rushtidsavgift og strenge tiltak mot svevestøv – og ja til bilfritt, menneskefokusert bysentrum med betydelig forbedrede kollektivtilbud.
- Elgeseter gate og Holtermannsveien er blant de mest forurensede og støyutsatte strekningene i hele Europa, med en luftkvalitet som i perioder er akutt helsefarlig. Samtidig utgjør veien en barriere mellom Gløshaugen og Øya. For å omgjøre området til miljøgate må det settes kraftige restriksjoner på biltrafikken.
- Sør-Trøndelag MDG vil prioritere skinnegående transport, fordi dette gir større kapasitet, bedre miljøregnskap og former byutviklingen positivt. En slik strategi vil kreve betydelige investeringer, men samtidig spare store summer i veibygging, samt muliggjøre større fortetting og åpne opp nye arealer for byutvikling.
- Bybane er en miljøpositiv løsning til byens transportutfordringer, og derfor en av våre viktigste

merkesaker. Et viktig moment er at dette vil kunne bringe Dragvoll tidsmessig nærmere sentrum, og dermed bidra til at vi unngår en unødvendig sentralisering av NTNU-miljøene.

Mens politikken i byen bygger på en blanding av ja- og nei-saker, virker det riktig å ha et mer entydig positivt fokus på samferdselstiltak i distriktene.

- Sterke og tette sentra med velutbygd offentlige og private tjenestetilbud, arbeidsplasser der folk bor, bedre og mer fleksible kollektivtilbud, rask utbygging av ladepunkt og hurtigladestasjoner i hele Trøndelag – rekken av konstruktive grep er lang, vi vil jobbe for å synliggjøre mulighetene.
- Rimelig, praktisk og mest mulig miljøvennlig langtransport med buss vil være et prioritert tiltak. Tilsvarende vil vi jobbe for bedre, mer miljøvennlig og rimeligere ferjetilbud, som et grønt alternativ til utbygging av stadig nye bruer og tunneler.

Livskvalitet framfor materialisme og veksttvang

Det tredje satsningsområdet i årets valgkamp handler om det grønne verdigrunnlaget. Her møter vi tanker om hvordan grønn politikk kan skape et bedre samfunn, fordi mindre fokus på økonomisk vekst og materielle verdier gir rom for større fokus i andre retninger. *Mindre sløsing og mer verdsetting av livets og tingenes egenkvalitet* står i sentrum her.

En slik samfunnsutvikling bør skapes gjennom bidrag fra oss alle, som mennesker i det sivile samfunnet. Gjennom å vise hvor viktig det er, og ved å søke etter tiltak som støtter en positiv utvikling, vil Sør-Trøndelag MDG løfte temaet som politisk arbeidsfelt.

- Vi vil bidra til refleksjon over hvorfor den materielle veksten og alt stresset

som følger med på lasset, ikke gjør oss lykkeligere. Grønn politikk handler om det motsatte, om å redusere vekst- og framskrittstvangen i samfunnet. Dersom vi blir flinkere til å si at «bra nok et bra nok», vil vi samtidig redusere presset på ressursene våre, og dermed muliggjøre overgangen til et både økologisk og sosialt mer bærekraftig samfunn.

- Sør-Trøndelag MDG vil fokusere på bomiljø, møteplasser, lokalsamfunn, samspill, friluftsliv, mat, kultur, kunnskap. Rundt slike kategorier vil det i hver kommune kunne utvikles konkrete tiltak som beveger samfunnet i en varmere, mer inkluderende og mindre oppjaget retning.

Innenfor rammen av denne tenkningen om livskvalitet framfor veksttvang, har vi formet en rekke tiltak rettet mot muligheten til å utdype livskvaliteten i trøndersamfunnet. De tre første punktene handler om å verne både mennesker og natur mot store inngrep.

- Vi sier nei til alpinanlegg i Bymarka, og ja til aktiv tilrettelegging for enkelt friluftsliv. Vern av Trondheims markagrense står fast i vår politikk. I en by som vokser vil nærheten til et genuint naturområde bli en stadig viktigere verdi.
- Tilsvarende vil vi verne verdifulle naturområder i fylket som helhet, hvilket i noen tilfeller vil medføre at vi inntar en tradisjonell naturvernposisjon og sier nei til for eksempel vindmølleparker som ut fra vår vurdering har for mange negative effekter.
- Sør-Trøndelag MDG vil fokusere på hva den militære utbyggingen og økte flyaktiviteten på Ørland vil medføre for folks livskvalitet. Her er vi klare til å ta debatter om både veiing av hensyn og tiltak for å redusere omkostninger. Lokalpolitiske utfordringer av denne typen er viktig å ta på alvor, uavhengig av konkret saksinnhold.

Kultur og kulturelle opplevelser inngår som del av livskvaliteten – i ulike former og på forskjellige nivå, fra festivaler og kulturskole til litteraturhus og kunnskapsformidling.

- Vi vil støtte aktivt opp om både kulturskolen og kulturløftet, og jobbe for at ordningene formes slik at støtten når både små og store aktiviteter.
- Bibliotek har betydning, i seg selv og som møtested i lokalsamfunnet. Bibliotekaren representerer en kompetanse og en hjelpende hånd som ikke skal effektiviseres bort.
- I tilknytning til dagens museum på Røros vil Sør-Trøndelag MDG arbeide for å få realisert et eget Falkberget-senter. Forfatterens arv har betydd mye for fjellregionens identitet; det er derfor viktig å ta vare på.
- Realiseringen av en ny kunsthall i Trondheim sees i sammenheng med nybygg ved Kunstmuseet. Sør-Trøndelag MDG anser slike kulturbygg som viktig å prioritere.
- Vitenskap er også kultur. Sør-Trøndelag MDG vil i kommende stortingsperiode jobbe for at vitenskapsmuseet i Trondheim får statlige midler til å realisere nytt museumsbygg med integrert vitensenter.

Livskvalitet berører *en rekke andre områder av samfunnslivet*. Dette kan handle om frivillig arbeid, lokale næringer og kortreist mat, forutsigbarhet i arbeidslivet, verdsettelse av omsorg, en skole som ivaretar hele eleven, og god psykisk helse.

- Sør-Trøndelag MDG vil være en positiv støttespiller for frivillig arbeid. Et sterkt sivilsamfunn – det vil si møter og samhandling mellom mennesker som ikke handler verken om statlige inngrep eller markedsmechanismenes spill – vil kunne forløse menneskelige ressurser som både har verdi i seg selv, og samtidig virker avlastende på det offentliges ansvar.

- I forlengelsen av dette vil vi også bidra med en politikk som stimulerer både uformell økonomi og småskala, lokalt næringsliv. I den grad dette vil bidra til samfunn med tettere bånd, er det samtidig et bidrag til økt livskvalitet.
- Vi sier ja til kortreist mat med gode distribusjonsordninger, til kollektiv matdyrking og kjøkkenhager på alle skoler i fylket, til byøkologisk hagesenter og bedre utnyttelse av grønne muligheter i byene (f.eks på takene av de store bygninger), samt til ordninger til fremme av økologiske spisesteder.
- Sør-Trøndelag MDG ønsker et arbeidsliv preget av både forutsigbarhet og mangfold. I offentlig sektor opplever vi at bruken av styringsteknikker preget av oppsplitting, resultatmåling og konkurranse går på bekostning av samarbeid om felles løsninger, en utvikling vi vil reversere.
- Sør-Trøndelag MDG vil jobbe for vaktmesterens tilbakekomst, med vekt på betydningen av nærhet til praktisk kompetanse og en hjelpende hånd.
- I omsorgssektoren er det viktig med gode ordninger for omsorgslønn, som gir reell mulighet til å prioritere næromsorg framfor yrkeskarriere.
- En skole som ivaretar hele eleven, med vekt på praktiske utfordringer og praksisrelatert fag, samt verdsettelse av nærskolens betydning som møtepunkt i lokalsamfunnet, er viktige momenter i vår skolepolitikk. Sør-Trøndelag MDG vil blant annet fremheve dramafaget og dramapedagogikken som et undervurdert bidrag til et rikt skoleliv, både i sosial og faglig forstand.
- Få ting er mer avgjørende for livskvaliteten enn vår psykiske helse. I dagens samfunn rapporteres det om en økende mengde mennesker som

sliter, også blant ungdom. Sør-Trøndelag MDG vil derfor vektlegge tiltak her høyt. God tilgang til helsesøster i en fleksibel skole, som kan møte de som sliter med å fungere innenfor normalskolen, er viktig her. Videre bør psykiatrien styrkes, inklusive prioritering av kvalitativt gode mottak med velfungerende behandlingstilbud.

- Å sikre trygg, fri bevegelighet til fots og på sykkel er et bidrag både til helse og livskvalitet. God luftkvalitet for mange er avgjørende for et godt liv i byrommet.

Sist men ikke minst vil et viktig poeng knyttet til livskvalitet være at livet kan fortone seg forskjellig, alt etter *om vi er i Trondheim, i fjellbygda eller i kystsamfunnet.*

- I byen er tiltak for en menneskevennlig livsform, med motvirkning av forurensing og støy, av avgjørende betydning. I dette har Trondheim verdier det er viktig å verne om. Samtidig ligger livskvaliteten for mange nettopp i det urbane, i mangfoldet og fraværet av total oversikt. Det er viktig med en politikk som ivaretar begge disse aspektene, slik at varierende former for livskvalitet kan utfolde seg innenfor byens rammer. Å sikre varierende former for sosiale møteplasser vil inngå her.
- I Trondheim vet vi at samfunnsmessige strukturer medfører at noen bydeler har større utfordringer og færre tilbud enn andre. Sør-Trøndelag MDG stiller seg derfor bak områdeløft som tiltak for sosial utjevning av livskvalitet. Samtidig vil vi avstå fra unødvendig «restrukturering» av bylivet, og velger derfor å videreutvikle campus- Dragvoll framfor samlokalisering av NTNU.

- Sammenlignet med byen vil følelsen av lokal tilhørighet og oversikt være sterkere i distriktet. Sør-Trøndelag MDG vil bidra til en politikk som gjør det mulig for flere å bo og jobbe i utkantene, dersom de selv helst ønsker dette. Blant momentene av betydning her vil være sterke og tette sentra med velutbygde offentlige og private tjenestetilbud, arbeids- og møteplasser der folk bor og bedre og mer fleksible buss- og/eller båttransporttilbud.
- På samme vis som livskvaliteten kan variere mellom by/land, vil den også kunne variere mellom kyst og innland. Bevissthet om slike forskjeller, deres effekter og hvordan de kan møtes, vil stå sentralt for Sør-Trøndelag MDG når vi utformer vår politikk.

**miljøpartiet
de grønne**

En helhetlig politikk

Sør-Trøndelag MDG har formet sitt lokalpolitiske program innenfor Miljøpartiet De Grønnes tre hovedtema i årets valgkamp. Dette betyr at mange områder *ikke* er berørt her. For de som vil ha en både bredere og mer dyptgripende innsikt i MDGs politikk, anbefales arbeidsprogrammet for 2013-2017.